

Aan de Minister van Justitie
t.a.v. de heer mr. J.F.L. Roording
Postbus 20301
2500 EH DEN HAAG

Ontwikkeling

bezoekadres
Juliana van Stolberglaan 4
2595 CL Den Haag

correspondentieadres
Postbus 90613
2509 LP Den Haag

t 070 - 361 9723
f 070 - 361 9746
www.rechtspraak.nl

datum 9 juni 2005
onderdeel Ontwikkeling
contactpersoon mr. A. Kuijer
doorkiesnummer 070 - 361 9706
e-mail a.kuijer@rvdr.drp.minjus.nl
kamernummer 2A.43
ons kenmerk UIT 6525 / ONTW AK
onderwerp Besluit kennisgeving gerechtelijke mededelingen

Geachte heer Donner, geachte heer Roording,

Bij brief gedateerd 4 mei 2005 informeerde u de Raad voor de rechtspraak (hierna: de Raad) over uw voornemens om te komen tot een Besluit kennisgeving gerechtelijke mededelingen. U gaf aan de Raad in de gelegenheid te stellen commentaar op het voorliggende wetsvoorstel in te brengen. De Raad maakt graag gebruik van de geboden mogelijkheid.

Gehoord de gerechten heeft de Raad de eer u als volgt te berichten.

1. Geen VIP-controle in kantonzaken

In artikel 2 van het ontwerpbesluit Besluit wordt - kort gezegd - bepaald dat geen uitreiking in persoon aan uit andere hoofde gedetineerde verdachten hoeft plaats te vinden in kantonzaken. In de Nota van toelichting wordt opgemerkt dat in deze gevallen de betekening in persoon en de eventuele daarop volgende overbrenging naar de zitting als een onevenredige inspanning wordt gezien, gelet op de aard en de zwaarte van de zaken. De toelichting geeft daarbij voorts aan dat dit in de regel niet tot problemen leidt omdat indien kort voor de kantonzitting (na VIP-raadpleging) blijkt van detentie van de verdachte, de zaak in de regel door de officier van justitie wordt ingetrokken. Deze benadering is niet zonder bedenkingen¹, maar niet ontkend kan worden dat deze werkwijze ook zekere praktische voordelen met zich brengt.

De Raad stelt echter vast dat er in de Nota van toelichting vervolgens een +koppeling wordt gelegd tussen het niet in persoon uitreiken van gerechtelijke mededelingen betreffende kantonzaken aan gedetineerde verdachten en het achterwege laten van een VIP-controle door de Kantonrechter.

¹ Zo komt deze vanwege o.m. de tamelijk korte verjaringstermijn voor overtredingen feitelijk neer op niet (meer) vervolging voor overtredingen begaan door langdurig gedetineerden, en betekent het voorts ook voor eventueel daarbij betrokken benadeelde partijen dat zij hun zaak niet aan de strafrechter kunnen voorleggen.

datum 9 juni 2005
kenmerk UIT 6525 / ONTW AK
pagina 2 van 4

Deze koppeling vloeit echter niet noodzakelijkerwijs voort uit de wet en het ontwerpbesluit. Deze koppeling is bovendien ongewenst, aangezien daarbij onvoldoende wordt onderkend dat de VIP-raadpleging voor de Kantonrechter niet alleen het instrument is waarmee hij kan beoordelen in hoeverre de betekening juist is geschied. Het is namelijk ook de methode waarlangs hij kan verifiëren of de verdachte niet vanwege detentie verhinderd is zijn aanwezigheidsrecht te effectueren.

Het gegeven dat (ook) de officier van justitie in de praktijk als regel kort voor de zitting een VIP-check laat uitvoeren, en in beginsel de zaken betreffende de op de dag van de zitting gedetineerde verdachten intrekt, maakt dit niet anders. Allereerst niet omdat het voorkomt dat iemand ten tijde van de betekening of ten tijde van de “officiers-check” nog op vrije voeten is, maar ten tijde van de zitting (uit anderen hoofde) is ingesloten. Maar ook omdat het nu eenmaal een van de kerntaken van de rechter is om het handelen in het individuele geval van functionarissen als de officier van justitie te controleren. In dit licht past ook de rechtspraak van de Hoge Raad inhoudende dat de strafrechter (de kantonrechter daaronder begrepen) indien het GBA/VIP de vermelding “vertrokken naar land onbekend” bevat, dient te controleren of navraag bij de laatste gemeente van inschrijving is gedaan naar het bestaan van een eventueel buitenlands adres. Zowel de Hoge Raad als het Europese Hof voor de Rechten van de Mens geven bovendien in hun vaste jurisprudentie aan dat het in beginsel de rechter is die er voor dient te waken dat de verdragsrechtelijke processuele rechten van verdachten, het aanwezigheidsrecht daaronder begrepen, worden gewaarborgd². De stelling in de Nota van toelichting dat VIP-raadpleging in kantonzaken achterwege kan blijven onderkent derhalve onvoldoende de aard en het bereik van de kantonrechterlijke toetsing.

De Raad meent derhalve dat ook na inwerkingtreding van het ontwerpbesluit in voorkomende gevallen de Kantonrechter zelfstandig VIP/GBA-gegevens zal moeten raadplegen. De Kantonrechter zal dan ook de volledige vrijheid moeten worden gelaten om zelf het VIP te raadplegen, dan wel de officier van justitie om een VIP-uitdraai te vragen³. De passages betreffende de het achterwege laten van de VIP-check in kantonzaken dienen dan ook naar het oordeel van de Raad niet in de definitieve Nota van toelichting te worden overgenomen.

2. Artikel 2: alleen voor verdachten en niet voor veroordeelden.

Artikel 2 stelt expliciet dat de verplichting tot uitreiking in persoon alleen geldt voor mededelingen aan *verdachten* die uit andere hoofde zijn gedetineerd. Zij geldt dus niet voor de uitreiking aan veroordeelden na afloop van het strafproces noch voor de uitreiking aan andere procesdeelnemers.

² EHRM 10 oktober 2000, NJCM-bulletin 2001, p. 222-226 (*Holder vs. Nederland*); HR 12 maart 2002, NJ 2002, 317 in het bijzonder r.o. 3.24 onder a. en 3.34 e.v..

³ Hierbij wordt aangetekend dat naar verwachting uiterlijk eind 2006 alle sectoren Kanton via het GPS-systeem zullen kunnen beschikken over een on-line verbinding met VIP. Het is denkbaar dat tot die tijd in kantonzaken wordt volstaan met de voeging in het dossier van het resultaat van de eerdere “officiers” VIP-raadpleging, zo nodig aangevuld met een op of zeer kort voor de zitting op verzoek van de Kantonrechter gemaakte VIP-uitdraai.

datum 9 juni 2005
kenmerk UIT 6525 / ONTW AK
pagina 3 van 4

De Raad meent dat hier te eenvoudig voorbij wordt gezien aan het gegeven dat ten aanzien van veroordeelden ook na (onherroepelijke) veroordeling sprake kan zijn van vervolgprocedures zoals vorderingen ter zake van de tenuitvoerlegging van voorwaardelijke straffen en ontneming. Gezien de daarmee voor betrokkene gemoeide belangen is het van groot belang dat komt vast te staan dat de veroordeelde kennis heeft genomen van het tijdstip waarop deze vorderingen door de rechter worden behandeld. In het bijzonder klemt dit ten aanzien van vorderingen tenuitvoerlegging omdat tegen de rechterlijke beslissing in deze zaken geen rechtsmiddel openstaat. Voorts vraagt de Raad er aandacht voor dat de voorziene regeling het mogelijk maakt dat een ontnemingsvordering tegen een uit andere hoofde gedetineerde veroordeelde zowel in eerste aanleg als in hoger beroep wordt behandeld zonder dat kan worden vastgesteld dat de zittingsdata bij betrokkene bekend waren. Dit lijkt op gespannen voet te staan met de eisen voortvloeiende uit het EVRM⁴.

Het verschil in betekenisregime tussen verdachten en veroordeelden maakt de toch al complexe betekenisregeling er bovendien niet eenvoudiger op. Betwijfeld kan worden of als gevolg daarvan ook enige efficiency-winst wordt bereikt. Bij gedetineerde veroordeelden zal de rechter immers, zeker indien de dagvaarding niet in persoon is betekend, als regel de behandeling ter zitting aanhouden teneinde de verdachte in staat te stellen zijn aanwezigheidsrecht te effectueren. Het niet betekenen in persoon heeft bovendien tot gevolg dat nadere executiehandelingen nodig zijn, alvorens de rechterlijk uitspraak onherroepelijk wordt.

De Raad geeft u derhalve in overweging artikel 2 zodanig aan te passen dat de daar genoemde betekenisregime niet alleen voor verdachten doch ook voor veroordeelden zullen gelden.

3. Rechtsgevolgen niet naleving bepalingen Besluit kennisgeving gerechtelijke mededelingen

Naar het de Raad voorkomt, is thans onvoldoende duidelijk of niet naleving van het bepaalde in het Besluit in beginsel ook de nietigheid van de dagvaarding/oproeping tot gevolg heeft. In artikel 590, lid 1 Sv staat weliswaar met zoveel woorden dat niet naleving van artikel 588 leden 1 en 3 Wsv de nietigheid tot gevolg kan hebben⁵, doch het is niet geheel vanzelfsprekend dat daaronder mede het bepaalde in het Besluit moet worden begrepen. Om discussie zoveel mogelijk te voorkomen lijkt het de Raad daarom raadzaam hieraan in de Nota van Toelichting enige woorden te wijden.

Voorts vraagt de Raad zich af of in alle gevallen de uit het thans voorliggende ontwerpbesluit als regel volgende nietigheid van een dagvaarding of oproeping ook beoogd c.q. gewenst is.

⁴ Vgl. de EHRM-uitspraak genoemd in noot 2.

⁵ De jurisprudentie van de Hoge Raad (HR 12 maart 2002, NJ 2002, 317) heeft deze "kan"-bepaling in belangrijke mate gerelativeerd; ingevolge deze jurisprudentiële lijn zal niet naleving van de betekenisvoorschriften als regel tot nietigheid van de dagvaarding/oproeping dienen te leiden.

datum 9 juni 2005
kenmerk UIT 6525 / ONTW AK
pagina 4 van 4

Zo volgt uit artikel 4, lid 1 van het ontwerpbesluit dat indien een schriftelijk bericht als bedoeld in artikel 588, derde lid onder d. zes in plaats van zeven dagen is bewaard op het postkantoor, of de datum van verzending niet is aangetekend op het aan de griffie gezonden afschrift, in beginsel de nietigheid van de dagvaarding of oproeping, ook indien aannemelijk is dat de (niet-verschenen) verdachte hierdoor niet in zijn belangen is geschaad. De Raad kan zich voorstellen dat terzake een nadere bepaling, hetzij in de wet, hetzij in het besluit wordt opgenomen die naar zijn strekking gelijklopend is aan die van artikel 590, lid 3 (nieuw) WSV⁶

4. Redactionele opmerking

- Op de achterzijde van de nieuwe akte van uitreiking bij het tweede hokje dat kan worden aangekruist wordt verwezen naar artikel 2 van het Besluit. Dat moet waarschijnlijk artikel 3 van het Besluit zijn.

De Raad geeft u in overweging het bovenstaande bij uw besluitvorming te betrekken en is vanzelfsprekend gaarne tot nader overleg ter zake bereid.

Hoogachtend,

mr. D.J. van Dijk,
lid van de Raad.

⁶ Artikel 590 lid 3 WSV. luidt: "Indien aan de verzendplicht ingevolge artikel 588a niet of niet tijdig is voldaan, beveelt de rechter de schorsing van het onderzoek ter terechtzitting tenzij:

- a. zich een omstandigheid heeft voorgedaan waaruit voortvloeit dat de dag van de terechtzitting of nadere terechtzitting de verdachte tevoren bekend was, dan wel
- b. zich anderszins een omstandigheid heeft voorgedaan waaruit voortvloeit dat de verdachte kennelijk geen prijs stelt op berechting in zijn tegenwoordigheid."